

VESTITORUL

Organ al Eparhiei române unite de Oradea și revistă de cultură religioasă.

Redacția și Administrația:
Oradea,
Parcul Ștefan Cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni.

Abonament:
Pe un an 120 Lei.
Exemplarul 5 Lei.

PARTEA OFICIALĂ

No. 1117—1926.

Primiri în institutele diecezane și la sf. Teologie.

I. La institutele diecezane și anume: Seminarul diecezan din Oradea; Internatul școlii normale diecezane din Oradea; Internatul Pavelian de băieți din Beiuș și Internatul Pavelian de fete din Beiuș taxa de întreținere pe anul școlar 1926/27 va fi 10,000 Lei.

Elevilor merituosi și lipsiți li-se vor acorda reduceri de taxă, iar cei vrednici de specială considerație vor fi primiți chiar și gratis.

În taxa de mai sus se cuprinde întreținerea întreagă în susnumitele institute, însă fără de vestminte și astfel prevederea elevilor cu vesmintele necesare cade în sarcina părinților.

Taxa de întreținere se va plăti în două sau cel mult în patru rate anticipative.

Toți elevii, cari doresc ca pe anul școlar 1926/27 să fie primiți în institutele noastre, deci și cei cari au fost în aceste institute fie ca solvenți, fie cu reduceri sau bursieri, vor avea ca până cel mult 1 Iulie 1926 să-și înainteze cererile la acest Ordinariat.

Cererile pentru primire se vor prevedea cu următoarele documente:

a) Certificatul școlar de pe anul școlar trecut în original sau copie autenticată de direcțiunea școlară sau de oficiul parochial;

b) Extras matricular de botez;

c) Certificat medical (numai petiționarii noi).

d) Certificat de paupertate (numai cei cari cer burse sau favor).

Superioritățile singularicelor institute sunt în drept ca să-i primească și pe cei cari se vor anunța după termenul de 1 Iulie cor., însă numai cu taxa întreagă.

Școala normală diecezană în anul școlar 1926/27 va funcționa cu clasele I—IV, deci și în Internat se vor primi elevi numai din aceste clase. Pentru elevii școlii normale și în acest an școlar se vor cere ajutoare și dela Stat.

II. Primirile la sf. Teologie se vor face în ședința consistorială plenară, care se va ține în Re-

ședința Noastră episcopescă din Oradea în ziua de 2 Septembrie 1926 la orele 9 dim.

Cererile de primire se vor înainta Ordinariatului până cel mult în 1 Septembrie 1926 și se vor prevedea cu următoarele documente:

a) Extras matricular de botez;

b) certificat de absolvirea cursului secundar sau a unei școli echivalente;

c) certificatul de moralitate dela catechetul care i-a predat religia în anul școlar ultim;

d) certificatul de moralitate dela parochul propriu, care certificat va cuprinde și informații despre familia și moralitatea părinților aspirantului.

CertIFICATELE de sub c) și d) catecheții și parochii le vor trimite direct Ordinariatului sau le vor preda petiționarului în plic sigilat.

Toți recurenții la sf. Teologie în ziua de 2 Septembrie se vor prezenta în persoană la Seminarul teologic din Oradea, unde vor fi supuși vizitei medicale.

Oradea, din Ședința Consist. din 10 Iunie 1926.

No. 1131—1926.

Indulgențele plenare în anul 1926.

Servindu-Ne de Facultățile speciale concese Nouă de Sfântul Scaun Apostolic, am aflat de bine, ca în anul 1926 să împărțăm Clerului și credincioșilor Diecezei Noastre Binecuvântare Apostolică împreună cu indulgențe plenare la următoarele Sărbători:

1. SS. Apostoli Petru și Pavel (29 Iunie),
2. Adormirea P. C. Vergure Maria (25 August),
3. Sf. Nicolae, patronul Diecezei (6 Decembrie),
4. Nașterea Domnului (25 Decembrie).

Frățile Voastre la fiecare ocaziune de cu vreme veți aduce aceasta la cunoștința credincioșilor, pe cari îi păstoriți, pregătindu-i sufletește pentru dobândirea indulgențelor plenare, cari se pot câștiga pe lângă următoarele condițiuni:

1. Mărturisire și Cuminecare;
2. Intențiunea și dorința de a primi indulgențe plenare;

PARTEA NEOFICIALĂ**Teologia.**

3. Recitarea de câte 5 ori a rugăciunilor „Tatăl Nostru”, „Născătoare de Dumnezeu” și „Mărire Tatălui” la intențiunea Preafericitului Părinte.

Recitarea rugăciunilor se recomandă să se facă în comun la sfârșitul Liturghiei.

Oradea, la 8 Iunie 1926.

No. 1148—1926.

Intregirile de salarii ale preoților pe Mai-Iunie 1926.

Comunicăm, că întregirile de salarii ale preoților, precum și retribuțiunile administratorilor parohiilor vacante s'au ordonanțat pe lunile Mai și Iunie cor., și că acele competențe se pot ridica dela Oficiul administrativ al fundațiilor diecezane pe lângă chitanțe nelimbrate.

Oradea, la 10 Iunie 1926.

No. 1149—1926.

Gradații preoțești.

Atragem atențiunea celor interesați, că toți acei preoți, cari cu 1 Ianuarie 1927 pe baza anilor de serviciu își câștigă îndreptățirea la gradații noi, conform Circularului Nostru cu No. 179—1924 au ca aceasta îndreptățire să o anunțe Ordinariatului în *cursul lunii August* cor. având, ca cei cu îndreptățirea la gradația I să-și prezinte și certificatele de serviciu eliberate din partea oficiilor protopopești competente.

Oradea, la 10 Iunie 1926.

No. 1101—1926.

Prelungirea carnetelor de călătorie pe C. F. R.

Spre cuvenită orientare comunicăm, că toate carnetele de identitate ale funcționarilor publici și ale membrilor familiei lor conform adresei Direcțiunii Generale a C. F. R. cu No. 34.772—1926 D. G. s'au prelungit până la alte dispoziții, fără nici o viză pe anul în curs.

Oradea, la 7 Iunie 1926.

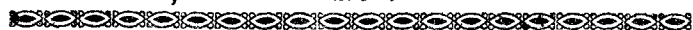
No. 1107—1926.

† Necrolog.

Cu durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că **Mon. Ioan Ajaki** preot în deficiență, protopop onorar, a repaosat în Domnul în ziua de 25 Mai cor., în anul al 82-lea al vieții și al 55-lea al preoției sale. Frățiele Voastre pentru repaosul sufletului adormitului în Domnul Frate veți aduce la altarul Domnului sufragiile pii prescrise.

ÎN VECI AMINTIREA LUI!

Oradea, la 7 Iunie 1926.

— *Premii de religie.* Pentru premiarea elevilor și a elevelor dela diferitele școli din Oradea au contribuit P. S. Sa dr Valeriu Tr. Frențiu cu 2000 Lei, Revs. Petru Tămăian canonic cu 100, d-l prof. Ion Buta 200 Lei și catihetii cu cărți în preț de mai multe sute de Lei.

In toate țările se semnalează o destul de gravă criză de preoți. E urmarea firească a războiului care ne-a secerat tinerimea în floarea vieții.

Criza la noi mai are și alt aspect. Cu înfăptuirea scumpei noastre patrii s'au deschis tinerimii fel de fel de cariere, nu ca mai 'nainte, în era subjugării și a oprămirii naționale, când nu ne puteam face decât dascăli, preoți, și mai rar, avocați.

Dar cel mai profund motiv al crizei de preoți, la noi, unde tinerii se primesc la preoție cu bacalaurat de liceu, e laicizarea tot mai pronunțată a învățământului nostru secundar. Mulți profesori sunt de parte cu sufletul, nu zic de biserică, dar de religie în general. Părerile, convingerile, mentalitatea chiar, cum e și firească, le întipăresc sugestiv în sufletul tinerului. Profesorul de religie trebuie să fie o personalitate cu totul excepțională, pentruca în numărul puțin de ore ce-l are, — și asta după prevederile regulamentului statului care favorizează întru toate o astfel de laicizare prin reducerea religiei la o oră în clasele VII—VIII — trebuie, zic, să fie o personalitate cu totul excepțională să poată contrabalansa cât de puțin influința dăunătoare exercitată de mulți profesori secundari asupra concepției religioase a tinerilor prin teoriile lor de multeori ciudate despre preoți și religie. Nu facem aluzie la nici un caz particular, semnalăm numai o stare generală constatată de mulți profesori, recunoscută nu odată de însuși băieții de liceu.

Tinerii n'au nici un chef să îmbrățișeze o carieră haiduță și batjocorită în cursul studiilor secundare. Ce e de făcut?

O întoarcere la sistemul „seminarial”, așa cum e practicat în multe țări din Apus unde Statul e certat cu Biserica, ba chiar și la noi în vechiul regat, nu o fiin nici necesară nici de folos. Cu puțină bunăvoință din partea statului și cu mai mult interes din partea bisericii putem ajunge la rezultatul dorit și de lipsă și pe lângă menținerea sistemului actual. Două lucruri se recer însă:

Statul să dea numărul de ore necesar pentru religie în deosebi în cursul superlor unde religia se poate preface din sentiment în convingere. Două la săptămână cu exortatie și liturghie obligatoare în Dumineci și sărbători, cred că e minimul necesar. Biserica să designeze pentru aceste posturi persoane cu formațiune absolut superioară. Religia e convingere și numai de către oameni de convingeri se poate bine inocula. Rezultatul va depinde totdeauna de personalitatea catihetului. De aceea Biserica va cerca să numească numai personalități pentru predarea religiei la licee de unde așteaptă tinerii pentru teologie.

Salarizarea lor, nici nu trebuie să o spunem, să fie egală cu a profesorilor de alte materii.

Am mai putea cere, — dar poate asta ar părea prea reacționar într'un stat modern, — deși, să nu uităm, ne place foarte mult a ne numi stat creștin ortodox — ca Statul să prevadă sancțiuni împotriva profesurilor care bârfesc, ori vorbesc ușoratic despre religii, preoți și biserici.

Suntem pe lângă menținerea liceului pentru fii-torii preoți, pentru că astfel ei câștigă în vază înaintea acelor cu cari au fost camerazi de școală până a intra la Universitate. Nu se poate avea o preoțime la nivel fără curs secundar în ordine și teologie sistematică. De viața spirituală nu vorbim, formând ea latura strict bisericească a formațiunii preoțești.

Menținerea a câte un liceu confesional pentru fiecare eparhie ar fi dintre cele mai sigure modalități pentru curmarea crizei de vocațiuni, pân'atunci o spiritualizare a educației în internatele noastre ce stau în legătură cu liceele de stat, e o cale de recomandată pentru a putea para aceasta criză.

Toate sunt mijloace bune și potrivite, a căror realizare însă nu atârână numai dela noi. Statul are tot interesul să aibă preoți buni și luminași. L-ar costa numai puțină bunăvoință și i-ar avea.

Până atunci rugăm pe toți cei cu tragere de inimă pentru biserică și religie, mireni sau preoți, în-deosebi preoți, — să îndrume tinerii apși și idealști la chemarea preoțească, care din ori care parte ai considera-o, nu e nici cea mai de disprețuit, nici, cea mai desavantagioasă dintre cariere.

P. T.

Biserica creștină catolică și forța de organizare a geniului latin.

de Prof. Petre Dejeu.

Ajuns sub suveranitatea Romanilor, Poporul lui Izrael — deși până aici fu „poporul ales alui Dumnezeu“, susținând ideea lui Iehova: a unui singur Dumnezeu — el se destramă și se împrăștie în întreg imperiul roman. El, care îl restignă pe Christos, nu mai putu fi răspânditorul creștinismului. Împlinindu-și misiunea, poporul izraelit cu vremea se risipește în toate colțurile lumii, susținând învățătura profeților Testamentului vechiu.

Poporul Grec, deși se ridică pe un înalt pedestal cultural: deși dădea semne de incomparabilă vitalitate: totuș acestuia îi lipsea forța psihică, prin care ar fi putut aduce aproape laolaltă toate popoarele din lume unindu-le sub un steag, scop înfrățirea întregii omenirii. În geniul elen forțele de separare erau mai mari cași acele de unire: acesta este motivul, că poporul grec n'a putut forma nici odată un Stat puternic în Balcani și pe țărmurile Mării Mediterane,

Celelalte popoare zăceau în cea mai inferioară stare de cultură răsboindu-se ele între ele pe viață și moarte. Nici unul din popoarele istorice ale Africei ori Asiei nu putu avea menirea de a civiliza omenirea, pentru că nu dispunea de gradul de cultură prin care s'ar fi putut impune popoarelor cu cari trebuia să ia contactul. Le mai lipsea încă și nobleța înaltă pe care Dumnezeu a trebuit să o dea poporului, pe care l-a ales să propage creștinismul, însușire pe care o avea numai un singur popor al acelor vremuri. Acest popor a fost Poporul Roman. El stăpânea popoarele barbare din imperiul său „la ale cărui margini răsărea și apunea soarele“. Christos a trebuit să oltuiască (oculeze) învățătura sa în Geniul unui popor, care să fie capace a o răspândi mai departe la toată omenirea cu care avea contactul, ceace o putea face numai un popor care avea o superioritate morală, o nobleță înăscută și forță civilizatoare. Geniul latin eminamente a întrunit toate aceste cerințe și astfel el a fost predestinat de Provedință pentru înalta misiune a încreștinării popoarelor.

Apostolul Petru care avu ordinul — probabil dela însuși Christos — de a propaga creștinismul între Romani, merge deci la Roma și acolo pune fundamentul creștinismului catolic întemeind episcopia, din Roma, căruia i-se făgădui de către Isus Christos, că nici porțile iadului nu o vor birui.

Iată, ceace a orânduit Dumnezeu n'a putut strivi forțele omenești și nici chiar acele ale infernului. În zadar s'a năpustit asupra Romei creștine Caesarii Romei păgâne! Creștinismul a învins păgânismul. Caesarii cu tronurile lor s'au surpat.

Geniul latin și-a întors fața de la acești împărași păgâni și dela pontiful lui Iupiter. Poporul Roman renăscut prin Isus Christos a pogorât depe altar statua lui Iupiter, pentru că în locul ei să înalțe crucifixul lui Christos.

Urmașii apostolului Petru părăsesc catacombele și împreună cu poporul creștin la lumina soarelui vestesc renașterea poporului roman creștin. Roma, prin Pontifex Maximus, în fața altarului aduce jertfă lui Isus Christos. Vestalele cântă psalmii de laudă lui Isus Christos. Și poporul renăscut prin botezul apei și acela al sângelui, plecându-și genunchii, dela Cristos — Dumnezeu cere fericirea cea vecinică. Episcopii dela Roma, ca urmași ai apostolului Petru, luând locul lui Pontifex Maximus, se numesc Papi. Ei își dădură toată silința pentru a propaga creștinismul la toate semințiile din imperiul roman, și apoi la cele barbare. Astfel încreștinează ei în scurtă vreme: Italianii, Spaniolii, Portugezii, Francezii, Românii șcl. popoarele neolatine renăscute ca creștine din poporul păgân roman.

Geniul latin prin papii dela Roma cucerește chiar și popoarele sălbatice, pe cari Caesarii Romei cu puternica și viteaza armată romană nu-le putură în-

genunchea niciodată. Papa dela Roma și prin el geniul creștin-latin a ridicat la glorie popoarele germane, pe cari le unii sub stăpânirea împărașilor romani-germani. Geniul latin-creștin prin papi a dat civilizație creștină popoarelor mici: Polonilor, Cehilor, Croașilor, Maghiarilor, Armenilor, Abisinienilor, Etiopilor Negrilor din Africa, Papuașilor, Malaiezilor din Oceania șcl. Geniul latin din Biserica Romei a ridicat Anglia la pedestatul de unde a putut să-și facă celea spre înaintarea miraculoasă de azi.

Iubirea adevărului și organizarea popoarelor prin dreptate (Dreptul Roman), litere latine, organizația de model de stat a Romei, miraculoasa organizație a forței armate, creștinismul roman reprezentat prin Biserica creștină catolică: toate sunt creațiuni de ale Geniului latin, pe cari le-au preluat aproape toate popoarele civilizate depe suprafața acestui Pământ, fiind ele răspândite în mare parte prin papii dela Roma.

„Urbea Eternă” prin cei 266 de papi, începând dela apostolul Petru și până la Pius XI., milenii întregi a luminat omenirea întreagă arătând celea spre civilizație prin Biserica creștină catolică.

Românii, răslețiți pe coastele Carpașilor și cuitropiți în secolul VIII—XVIII. de seminții asiatice, prin Biserica Romei au reînviat, ridicându-se din nou la civilizație, introducând în Biserica lor de astă dată de rit bizantin, literile latine, — dela cari se abătură prin Greci și Slavi. Biserica Romei a inspirat Românilor iubirea datinelor și moravurilor curate romane: dragostea pentru adevăr și dreptate, ura contra atot ce este minciună și înșelăciune și admirația pentru ginta latină, al cărei vlăstar îl cultivă în acest colț al Europei din Orient. Biserica Romei ne-a dat noaună cărțurari ca Samoilă Micu-Klein, Petre Maior, Gheorghe Șincai, Alexandru Grama, Augustin Bunea, Simion Bărnuțiu, Andrei Mureșan, Axente Sever, Alex. Papiu Ilarian, Ioan Corneli, Timotei Cipariu, Alexandru Niculescu ș. a.

Ea ne-a dat episcopi ca Inochente Micu-Klein, Petru Pavel Aron de Bistra, Grigorie Maior, Alex. Șterca-Șuluțiu, Ioan Vancea, Samuilă Vulcan, Ignatie Dărăbanț, Mihail Pavel, Dem. Radu și pe actualul metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș: Dr. Vasile Suciu. Biserica Romei ne-a dat cele dintâi școli românești la Blaj (1754), la Oradea-Mare (1792), la Beiuș (1828) atunci, când asupra Românilor din toate colțurile pământului stăpânea duhul străin și păcătos, slav și grecesc, cu școlile și bisericile lor, cari numai românești n'au fost. Iată ce clar se vede, că Biserica Romei la a. 1700 a deschis prin Sf. Unire un izvor de energie, care va înălța neamul nostru spre idealul tuturor popoarelor neo-latine cântat atât de sublim prin bardul dela Mircești:

... — In ziua cea de judecată
Când, față 'n cer cu Domnul sfânt,

Latina gintă va fi 'ntrebată:
„Ce ai făcut pe acest pământ” ?
Ea va răspunde sus și tare:
„O! Doamne, 'n lume cât am stat,
In ochii săi plini de admiraire
Pe Tine Te-am reprezentat”!

V. Alexandri.

Papa dela Roma, ca urmaș al Sfântului Petru, are sub ascultarea sa 340 milioane de suflete cu circa un jumătate milion de preoși și călugări, cari aduc sfânta jertfă organizați fiind în 1129 episcopii. Aceste episcopii se estind pe întreagă suprafața Pământului. După rit ele sunt: 1038 episcopii de rit latin și 91 episcopii de rit oriental (grec, armean, copl și sirian). La aceste episcopii organizate se atașează 18 Delegațiuni Apostolice 210 Vicariate Apostolice, și 76 Prefecturi Apostolice situate în cele mai variate centre de pe sfera Pământului.¹⁾

In guvernarea creștinătății Papa este sprijinit numai de 14 patriarhi catolici, fără și de 65 cardinali, cari împreună cu arhiepiscopii și episcopii guvernează Biserica creștină — catolică în modul cel mai miraculos.

Noi Românii — conștienți de originea noastră romană, — fără osebite de confesiune, cu profundă venerațiune plecăm fruntea în fața geniului latin creștin care s'a manifestat atât de strălucit prin Biserica Romei cea creștină catolică și prin miraculoasa ei organizație, ce ni-o înfățișază puternica hierarchie papală.

Din operele Sf. Nichita.

22 Iunie e după cel mai vechiu martirologiu bisericesc (Ieronimian) amintirea apostolului neamului nostru, sf. Nichita Remesianul. Nu vreau să ne scape ocazia fără să dăm cititorilor noștri crâmpeie din operele sale prețioase.

Intre operele sf-lui Nichita remase prin cele manuscrise vechi ale bibliotecilor mondiale, locul de frunte îl ocupă, prin însemnătatea lor dogmatică și culturală, *catehezele*.

Aceste cateze au fost împărțite în 6 cărți pe cari Ghenadie de Marsilia, continuatorul operei lui Ieronim despre bărbății iluștrii ai Bisericii, le cunoaște și le descrie. Azi, durere, nu mai avem în întregime decât cartea III, și a V, din celelalte numai fragmente.

Prin acest op în șase cărți S. Nichita și-a meritat titlul de „*doctor Ecclesiae*” cum îl numește ms. M¹, înșirându-l între Ilarie și Ieronim. Să vedem deci în traducere românească ce ne-a mai ramas din el.

1) A. Baltandier *Annuaire Pontifical Catholique XXVIII Anée*, Paris 1926.
P. Paolo Manna M. A. *La Convensione Del Mondo Infedele*, Milano 1920.

Catachezele sf-lui Nichita.

Cartea I. Descrisă de Ghenadie: *Cum trebuie să se poarte catehumenii.*

Cartea II. A descriș-o Chenadie: *Despre rătăcirile păgânești.*

Cartea III. A descriș-o Ghenadie: *Despre credința într-o singură Dumnezeuire.*

I. Despre credință.

II. Despre puterea Spiritului sfânt.

I. Despre credință.

1. Pentru oamenii renăscuți prin credință și sfințiți după formula Evangheliei în numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sfânt, și cari nădăjduesc prin această mărturisire în împărăția cerească, nimic nu este mai de folos, zice Apostolul, decât să se străduiască să facă fapte bune. Căci iată ce scrie către Tit: „Și de aceasta voi să te întăresc: ca să poarte grijă la fapte bune, să se nevoiască ceice au crezut lui Dumnezeu, că acestea sunt bune, zice el, oamenilor și de folos. Iar de întrebările cele nebune și de numărul neamurilor și de prigoniri și de sfuzile cele pentru lege te ferește, că sunt nefolositoare și deșarte”. (Tit 3, 8—9). Acestea scriindu-le fericitul apostol a prevăzut încă de pe atunci, că vor fi oameni, cari, pentru neastâmpărarea lor și pentru lucruri nefolositoare, vor uita grija faptelor bune și vor pierde pacea, care Domnul a lăsat-o Bisericii sale. Căci oamenilor cari încearcă să cunoască cele înalte nu li-se dă să cunoască nici celea smerite, uitând vorba Apostolului: Nu căuta celea înalte, ci te teme de ele; astfel cutezând spre celea neiertate, pierd și celea iertate. Aceștia sunt cari, neputând cuprinde și înțelege nici măcar construcția universului, pretind a înțelege și măsură pe însuș Creatorul și Ziditorul; și pre acela, căruia, pentru mărima fapturilor și a lucrurilor sale nemăsurate, ar trebui numai decât să-i se închine, îl pun la îndoială, și întreabă despre felul și mărima tainelor lui zicând: Cât e de mare Tatăl? Cum este Fiul? Cum este Spiritul sfânt? Omule, nu te cunoști încă pe tine și cutezi a măsura celea dumnezești?

2. Tac de Sabelie Patripasianul, care cu o îndrăzneală nebună a cutezat să zică, că acela este Tatăl carele este și Fiul, acela este și Spiritul sfânt; și că numai după nume este Treime, nu însă și în adevăr; și că nu este în trei fețe, ci numai se zice; și astfel toate le mestecă închipuindu-și, că însuș Tatăl s'a întrupat și a pălîmit pentru noi. Nu amintesc pe Fotin, care auzind despre întruparea, umilirea și pătimirea cea mântuitoare pentru noi a Unului născut Fiul alui Dumnezeu, l-a crezut numai om, iară dumnezeirea lui, care trebuia să o recunoască din faptele lui, o-a negat, uitând vorba Apostolului, carele zice: Căci în chipul lui Dumnezeu fiind Hristos

chip de serv a luat (Filip 2, 6), pentruca nouă, cari eram robii păcatului, să ne dea adevărata libertate. Iar către Corinteni zice: „Știți darul Domnului nostru Isus Hristos, căci pentru noi s'a făcut sărac, bogat fiind (II. Cor. 8, 9). Nu vorbesc deci nici despre Sabelie, nici despre Fotin, căci ei și-au luat judecata bine-meritată a rătăcirii lor aproape dela toate bisericile.

3. Despre erezia, care bârfește acum credința catolică mi-am propus să vă spun ceva. Da, despre aceasta, care s'a pornit dela Arie. Acesta a nume nu s'a îndestulit cu vorbele Evangheliei, cu propovăduirea apostolilor cari vorbesc de Tatăl, Fiul și Spiritul sfânt; nici a binevoit a crede, după cum se cade să credem, cumcă Tatăl are Fiul și Fiul aieva are Tată, ci vrând nefericitul de el să se întindă preste măsură, și să caute cum și în ce fel a putut Dumnezeu să nască, neînțelegând el modul, căci nici nu se poate înțelege, a căzut în greșală, de a negat și pe Tatăl și pe Fiul. Pre Tatăl îl neagă întrucât zice, că n'a putut să nască din sine fiu propriu și adevărat; iară pe Fiul îl neagă întrucât zice, că e făcut mai vârtos decât născut; și-l numește o făptură ca și ori care alta, care numai din iubire s'a învrednicit a fi numit fiu; nu însă fiu adevărat născut din Tatăl. Și de aici provine, că l-a numit „de altă ființă”, ca nu cumva să fie crezut adevărat fiu al Tatălui. Impotriva acestei rătăcirii și noii învățături a lui s'a ținut Săborul dela Nicea, unde, după ce s'au confrontat și studiat cu mult zor toate Scripturile, adevărul s'a arătat, s'a scris. Căci pe urmă sfinții noștri Părinți pre Fiul, pe carele Arie îl zicea a fi de aiurea și nu din Tatăl, nici din substanța Tatălui, adeca din aceeaș natură a Dumnezeirii, — l-au mărturisit a fi născut din Tatăl, adecă din substanța Tatălui, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iară nu făcut, de o ființă cu Tatăl; pentruca să nu se creadă în Fiul nici o deosebire în natură de Tatăl. Și aieva, dacă e adevărat Fiul alui Dumnezeu și într'adevăr e născut din Tatăl, nu se poate mărturisi de altă ființă decât acela, acui fiu este; că precum Tatăl este Dumnezeu, așa și Fiul să fie Dumnezeu; și precum Tatăl este Lumină, astfel și Fiul să fie Lumină.

4. Dar aceasta mărturisire, că Fiul e de o ființă cu Tatăl, scandalizează pre unii și prin fel de fel de defaimări se trică Crezul sfânt. Căci „a fi de o ființă” îl tâlcuesc astfel, cași cum noi am împărți pre Tatăl și Fiul ar fi o parte a Tatălui și ca și cum Dumnezeu Tatăl ar fi micșorat în Fiul; sau Fiul al rămânea de o ființă prin o decurgere și derivare chiar. Ceea ce însă departe să fie nu numai dela gândul, dar chiar și dela urechile creștinilor, pentru așa ceva să ne treacă prin minte. Noi însă așa-l mărturisim de o ființă pre Fiul, că pre Tatăl, cel desăvârșit în eternitatea sa și de totului fără schimbare, astfel îl credem că născu pre Fiul, încât în natura și maiestatea sa

n'a suferit nici o schimbare, sau vre-o scădere; ci el însuș perfect, a născut dela sine mai înainte de toți vecii Perfect, Fiu adevărat, atotputernic, prin care adeca toate s'au făcut și fără de care nimic nu s'a făcut (Io. 1, 3); întrucât să fie mărturisit Tată adevărat al Unului născut Fiu al său și Fiu adevărat al Tatălui, nu amestecat, ci deosebit; toate avându-le însă în sine Fiul, ce are Tatăl, precum zice și el în Evanghelie: Tot ce are Tatăl ale mele sunt (Io. 16, 15). Ce tot? Adeca: făria, puterea, bunătatea, năstricăciunea, mărirea, eternitatea, precum le are Tatăl. De altfel, dacă acestea nu le are Fiul, atunci — mi-e și greu s'o spun — Tatăl a degenerat în Fiul. Și dacă este așa ca Fiul să fie socotit o corcitură, cum i-se va da aceiași cinste, precum zice Domnul: Ca toți să cinstească pre Fiul precum cinstesc pre Tatăl (Io. 5, 23). Aceasta o pretinde Domnul, aceasta o împlinesc credincioșii și nu se scandalizează de umilirea Fiului Mântuitor, nici de cuvintele lui ce le-a spus ca om, nici de patima lui, care a trebuit s'o plinească pentru mântuirea lumii: ci pentru toate acestea simțesc că-i datorează mai multă recunoștință și mai multă onoare, încât chiar dacă nu s'ar porunci în Evanghelie ca toți să cinstească pre Fiul precum cinstesc pre Tatăl, credincioșii ar face-o aceasta și dela sine. Pentru că acela care a binevoit a se umili, trebuie să se înalțe, precum este scris: Celce se umilește, înălța-se-va (Luc. 14, 11).

5. Dar când zice Tatăl: „Acesta este Fiul meu, pe acesta să-l ascultați” (Luc. 9, 35), iar Fiul zice: „Toți să cinstească pre Fiul precum cinstesc pre Tatăl”, ce orbie de minte este a-l batjocori în loc de-a-l cinsti; ce uitare a credinței este a-l socoti de slab și mai mic și vrednic de disprețuit pe Hristos, carele ne-a dat nouă țarie și mărirea și glorie după voința Tatălui său! Crede-mă, cinstirea Fiului este mărirea Tatălui; cu cât mai mare cinste vei da Fiului, cu atât mai tare vei mări gloria Tatălui. Tatăl bun nu invidiază mărirea Fiului, căci toată mărirea Fiului se revărsa asupra Tatălui. Acesta e simțul catolic, aceasta e evlavie credincioșilor, aceasta e râvna sfinților. Astfel înțeleg ei toate spusele și faptele Mântuitorului și înțelegându-le le grăiesc. Nici că se lasă abătuți dela această evlavie prin de acelea, ce încă se văd a manifesta voia Domnului, cum sunt: Tatăl mai mare decât mine este (Io. 14, 28); și: N'am venit să fac voia mea (Io. 6, 38); sau: Nu poate Fiul să facă dela sine nimic (Io. 5, 69); și alte multe de aceste, cari nu-l dejosesc, ci-l deosebesc de Tatăl. De vremece și ce urmează, chiar de aceea sunt puse, ca să nu i-se nege, adevărata lui Dumnezeuire. (Io. 16, 28): Eu dela Tatăl am eșit și: Eu în Tatăl și Tatăl în mine este (Io. 10, 38); Eu și Tatăl una suntem (Io. 10, 30); și: Celce mă vede pre mine, a văzut pre Tatăl (Io. 14, 9); și: Precum Tatăl scoală pre morți și-i înviează așa și Fiul pre cari voește îi înviează (Io. ș. 21).

6. Dar încă nici acelea nu smintesc sufletul credincios, în cari se spune, că Domnul a flămânzit, a dormit, a lăcrimat, a fost intristat până la moarte; crucea, patima, moartea: când acestea s'au scris și întâmplat ca să ni se dea nouă pildă de îndelungă răbdare și pentruca să putem cunoaște adevărata lui întrupare. Căci din aceea că Domnul se zice a fi flămânzit, vei înțelege, că a luat trup adevărat; iar din aceea că a săturat cu cinci pâini și doi pești cincimii de oameni, vei cunoaște, că a fost Dumnezeu adevărat. Desigur, când zice: Eu sunt pâinea cea vie care m'am pogorât din cer, nici prin minte nu ne trece să credem, că pâinea a flămânzit. Tot așa va trebui să înțelegi și despre somn; căci precum de pe somn cunoști trupul adevărat, astfel prin aceea că poruncește îndată vânturilor și valurilor mării, se dovedește adevărata lui Dumnezeuire. Iar prin aceea, că a vărsat lacrimi pentru Lazăr, înlătură bănuiala de a fi fost numai nălucă, căci lacrimile sunt humoarea unui trup adevărat. Dar că a zis: Lazare, vino afară (Io. 11, 43) și acela, care deja puțea, deschizându-se pământul, s'a ridicat viu, este o mare dovadă a Dumnezeuirii lui. Chiar și acel: Intristat e sufletul meu până la moarte (Mt. 26, 38), din aceasta înviere alui Lazăr trebuie explicat: nu demnezeirea s'a temut de moarte, ci prin intristarea sufletului s'a vădit simțirea omenească. Tot astfel și crucea, patima și înmormântarea sunt a se explica prin alte cuvinte de ale Domnului, ca nu cumva să i-se atribue lui neputință ori slăbiciune. Când zice către Iudei: Stricați biserica aceasta și în trei zile o voi ridica (Io. 2, 19), să știi, că o zice despre trupul său. Și iarăși zice: „Putere am a-mi pune sufletul meu și putere am ca iarăși să-l iau pre el” (Io. 10, 18). Dacă își ridică biserica trupului său, dacă are putere să-și pună sufletul său prin moarte și iarăși să-l ia prin înviere, încetează despre Hristos părerea slăbiciunii, unde se arată mulțimea unei așa mari puteri.

7. Toate trebuiesc deci înțelese cu evlavie, toate tratate cu multă venerațiune. Amândouă lucrurile mărturisite în Domnul: și forma în care a fost totdeauna, și forma de slugă, care a luat-o pentru slugă. Trebuie să credem și patima după trup și nepălimirea după Dumnezeuire; ca nu cumva să fim judecați de necuviincioși, sau nerecunoscători. Căci celce neagă aceea, că Fiul lui Dumnezeu e nepălimitor, și-l zice neasemenea lui Dumnezeu Tatăl după ceea ce este asemenea, acela este necuviincios; iar cel ce se rușinează a-i mărturisi patimile lui după trup, este nerecunoscător. Să ne lăudăm dar în crucea lui Hristos, precum avea obiceiul sfântul Pavel a se lăuda zicând: „Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda, fără numai în crucea Domnului nostru Isus Hristos” (Gal. 6, 14). Să mărturisim Unimea și nu vom fi despărțiți. „Căci de am murit împreună cu Hristos, — cum zice Apostolul, — împreună cu dânsul vom și veșui;

de răbdăni, împreună vom și împărăși. De ne vom lăpăda de el, și el se va lăpăda de noi (2 Tim. 2, 12). De nu credem ceia șce spune dânsul: Eu și Tatăl una suntem (Io. 10, 30), el rămâne credincios, a se nega pe sine nu poate (2 Tim. 13), căci este întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl, trăiește împreună cu Tatăl, împărățește împreună cu Tatăl, cu una și aceeași stăpânire, cum zice apostolul vorbind despre fiecare curvar și necurat și sgârcit: Nu va moșteni împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu. Una a numit-o și împărăția lui Hristos și alui Dumnezeu, căci una este voința Tatălui și a Fiului, una lucrarea, unul harul, una și aceeași cârmuire, precum învață același învățător al neamurilor zicând: Dar vouă dela Dumnezeu și Domnul nostru Isus Hristos" (Filip. 1, 2); și iară: „Iar însuș Dumnezeu și Tatăl nostru și Domnul Isus să îndrepteze calea noastră către voi" (1 Tess. 3, 11). Nu zice „să îndrepteze" (în plural), ca nu cumva să însemneze deosebire de voință sau putere în Tatăl și Fiul, ci zice „să îndrepteze" (în singular), ca mai vârtos să arate unitatea. Cu aceeași credință deci și cu aceleași cuvinte să ne rugăm și noi, ca același dar, aceiași pace și aceiași ocârmuire a Tatălui și a Fiului și a Spiritului sfânt să mă păzească și să ne îndrepteze în veci.

Acestea pușine lucruri în formă prescurtată, deoarece mi-le-ași cerul să vi le scriu, nu vi-le-am putut refuza. Am încrederea, că, deși sunt scurte, sufletelor credincioase vor cauza deplină bucurie în Domnul.)

CRONICA.

— *Vot pe viață.* Duminică în 6 cor. la Beiuș a avut loc o foarte impresionantă ceremonie: sora *Ana Maria* din Congregația Oblatelor Assumționiste a pus vot pe viață în mâinile P. S. Sale episcopului diecezan dr Valeriu Traian Frențiu. Cerimonialul s'a săvârșit în limba română după obiceiul Ordului.

— *Ordinea examenelor la Academia de teologie.*

Marți în 8 Iunie: Pedagogie curs. I—IV.

Vineri în 11: Filosofie c. I—II.

Sâmbata în 12: Dogmatică specială c. III—IV.

Duminică în 13: Cant și tipic c. I—IV.

Marți în 15: Dogmatică fundamentală c. I—II.

Joi în 17: Morală c. III—IV.

Sâmbătă în 19: Studiul biblic T. N. și exegeză în l. greacă c. I—II.

Luni 21: Pastorală c. III—IV.

Sâmbătă 26: Istorie bisericească c. I—IV.

Miercuri 30: Drept bisericesc c. III—IV.

Joi 1 Iulie „Te Deu" la Catedrală și încheierea

anului la Academie. După încheiere întruairă consiliului profesoral în vederea anului școlar viitor.

— *Demonstrațiile în massă ale catolicilor francezi împotriva legilor laice și al regimului laic în general susținut de guverne francmasonice atee necreștine continuă.* Duminică în 2 Mai au avut loc adunări de acest fel, una la Marcq-en-Baroeul lângă Lille, sub prezidiul episcopului Mons. Quilliet, fiind de față 80.000 persoane, alta la Clermont-Ferrand sub prezidiul episcopilor Marnas și Gouraud, participând 15.000 oameni.

— *Grav incident în legătură cu o serată a Institutului catolic din Paris.* Se știe că cea mai înaltă școală de teologie din Franța e Institutul catolic din Paris, care se susține numai prin sprijinul catolicilor din Franța. Acest institut a aranjat Duminică în 9 Mai, o serată mare la *Trocadero* pentru sporirea fondurilor sale și ajutorarea studenților săraci. Serbarea avea să se țină sub înalta patronare a Arhiepiscopului Cardinal Dubois din Paris și a generalului Castelnaud, și cu concursul benevol al câtorva artiști celebri dela *Comédie-Française*. Artiștii fiind angajați la un teatru subvenționat de stat au cerut voie în regulă dela D-l ministru al Instrucțiunii și al artelor, Lamoureux. D-l ministru a binevoit a nu le răspunde până cu o oră înainte de începerea reprezentației când un anumit secretar le dădu un aviz telefonic că n'au voie să joace la serbarea Institutului catolic. Artiștii au cerut motivare care li s'a refuzat. Publicul adunat în număr formidabil a protestat cu scârbă. Reprezentația s'a ținut cu program redus. Cardinalul Parisului a protestat prin o scrisoare energică îndreptată către ministrul Lamoureux. Senatorul Las Cazes pregătește o interpelare la Senat, iar deputatul Duval-Arnould la Cameră. Studențimea catolică din Franța a protestat în o serie de adunări. — Se vede că și în Franța luminată se cunosc metodele bizantine.

Mame dați-ne mai mulți preoși! Societatea Sf. lui Canisius la Viena care are de scop să adune mai mulți tineri pentru vocațiunea preoțească, a ținut Duminică în 9 Mai o adunare în care au vorbit principesa Starehemberg despre tema: „Mamelor, dați-ne mai mulți preoși"! P. Stonner S. I. despre: „Lume, nu ni-i răpi" și deputatul Kunschak despre: „Pentru că mare este misiunea lor". Temele au fost dezvoltate cu o deosebită putere și duiosie. La noi ce fac laicii pentru înmulțirea vocașiunilor preoțești?

— *Din dieceza Lugojului.* Inceastăm cu multă bucurie organizarea *Reuniunii femeilor gr. cat.* din Timișoara sub prezidiul d-nei Elena dr Bogdan soția d-lui prefect al județului Timiș și a *Societății Sf. Pavel* la Arad sub prezidiul d-lui dr Traian Șincai, cunoscutul nostru fruntaș din Arad. Felicitări și spor la muncă!

1) Din operele Sf-lui Nichita edate de Burn, traduse de Păr. Dr. Tăutu.

— *La polul nord.* Se știe de recentă expediție a colonelului Nobile pe avionul „Norge“ la polul nord. Colonelul înainte de a pleca fu primit în audiență de către Preasfântul Părinte al Romei care-i dădu binecuvântare și o statuă a Madonei din Loreto. Acesta fu cel dintâi chip stânt debarcat la polul nord.

TIPIC.

20 Iunie, Dumineca a IV-a după Rusalii și S. Martir Metodie, v. 3.

Sămbătă la însărat pe 6. ale inv. 3 și ale Mineiului 3 Mărire și acum dogm. vers. 3. Intrat. Prohimenul zilei. Stihovna cu Măr. Și acum a inv. Trop. inv. Măr. Trop. Sfântului. Și acum a Născ. v. 1.

Duminecă la mâncat. Troparele ca Sămbătă. șol. ale inv. Antifon, v. 3. Evangh și luminat. inv. a 4-a. Catav. Deschidevoiu... La laude ale inv. Măr. Stihira ev. a 3-a și acum. Preabinecuv. Doxologia.

La S. Liturghie. Fericirile v. 3. Trop. inv. Măr. Cond. S-lui. Și acum. a Născ. Apostol și Evangh. Duminecii a IV-a d. Rus. șcl.

La însărat pe 6, ale inv. 3 și ale Mineiului (21 Iunie S. Martir Iulian) 3. Mărire și acum din Mineiu. Prohimen. Stihovna inv. v. 3 Măr. Și acum din Mineiu. — Trop. Martirului v. 4. Mărire: Mai Marilor. Și acum a Născ.

27 Iunie Dumineca a V-a d. Rusalii și S. Păr. Samson v. 4.

Sămbătă la însărat pe 6 ale inv. 3 și ale S-lui 3. Măr. Și acum. dogm. v. 4. Intrat. Prohimen Stihovna cu Măr. Și acum din Ohtoih. Trop. inv. Măr. a S-lui v. 8. Și acum a Născ. v. 8.

Duminecă la Măncat. Trop. ca Sămbătă șcl. ale inv. Antif. v. 4. Evangh. și luminat. inv. a 5-a Catav. Deschidevoiu Laudele inv. Măr. Stihira ev. a 4-a și acum. a Născ. Doxologie

La sf. Liturghie. Fericirile v. 4. Trop. inv. Măr. Condac. S-lui. Și acum a Născ. — Apostolul și Evangh. Duminecii a V-a d. Rus. șcl.

La însărat pe 6, ale inv. 3 și ale S-lui (28 Iunie Aducerea moaștelor SS. Cir și Ioan) cu Măr. Și acum din Mineiu. Prohimenul zilei. Stihovna inv. Măr. Și acum din Mineiu. Trop. SS-lor Mărire: Mai marilor... Și acum a Născ.

29 Iunie Marți SS. Apostoli Petru și Pavel.

Luni la însărat pe 6 cu Măr. Și acum. ale sârb. din Mineiu. Intrat. Prohimenul zilei. Paremi. La Litie: Stihira: Veniți... Măr. Și acum. Fericimu-te.. Stihovna cu Măr. Și acum a sârb. Trop. SS-lor șcl. ale Littlei opust.

Marți la Măncat Tropar ca Luni. Sedelnele sârb. Antif. v. 4. Prohimenul sârb. Evanghelia: Sămbetei dinaintea Rusalilor șcl. Stihira sârb. Catav.: Deschide-voiu... Luminat. sârb. cu Măr. Și acum din Mineiu. Laudele cu Măr. Și acum tot la Mineiu. Doxologia.

La S Liturghie. La intratul mic a Născ. dela cântarea a 3-a a Canonului dela Măncat. Troparul SS-lor. Măr. Și acum. Condacul sârb. Apostol și Evangh. sărbătorli șcl

La însărat pe 6 cu Măr. Și acum din Mineiu (30 Iunie SS. cei 12 Apostoli și cei 70) Prohimenul zilei. Stihovna cu Mărire și acum. dlu Mineiu. Trop. SS. Ap. Petru și Pavel. Măr Trop. Apostolilor. Și acum a Născ. „Ceeace ai solit... v. 4.

— Misă —

Schițe de predici.

A) 20 Iunie Dum. IV. d. Rusalii.

„Adevăr zic vouă, nici în Israel n'am aflat atâta credință“. Mat. VIII, 10.

Intrad. „Iară credința este adevărea celor nădăjduite, dovedirea locurilor celor aevăzute“. Evrei XI, 1.

Trat. I. creștinul crede multe lucruri, cari nici cu simțurile nu le percipiază, nici cu mintea nu le cuprinde. Existența lui Dzeu, a ingerilor ș. a. Credem învierea trupurilor de ex. deși nu înțelegem modalitatea. Sf. Treime. Intruparea Fiului lui Dzeu Taina Euharistiei. Tocmai pentru că credem ce nu cuprindem este credința așa plăcută înaintea lui Dzeu. „Feriți cari nu au văzut și au crezut“. Ioan XX, 29. De așa putea vedea tainele credinței cu ochii deschiși, mi-ași închide ochii, să nu mă lipsesc de meritele credinței,“ fericitul Clemente Hofbauer.

II. Credința nu este în contrazicere cu mintea. Deși multe învățături de a le lui Hristos pertrec mintea, nu sunt în *contra* minții „Sinod. vatic.“ „Înțelepciune puțină ne îndepărtează dela credință, multă ne readuce“, Bacon. „Puțină meditație ne duce la diavol, multă la Dumnezeu,“ preotul Weber. Cf. și pe Newton, Kepler, Kopernik, Linee, Pasteur, etc.

Inch. „Ar fi blasfemie ar crede că Hristos, care este adevărul, ar fi mințit și numai o dată“.

B) 27 Iunie Dum. V d. Rusalii

„Ce e nouă și ție Isuse Fiului Dumnezeu“. Mat. VIII, 29.

Intrad. „Căci precum trupul fără de suflet mort este, așa și credința fără de fapte moartă este“ Iacob III, 26.

Trat. I. Credința fără de fapte este moartă. Așa este ca pomul fără poame, ca vița fără struguri, ca fântâna fără apă, ca lampa fără ulei „Nu tot cel ce-mi zice mie Doamne, Doamne va intra intru împărăția cerurilor... Mat. VII, 21. Acuza lui Hristos la judecata de obște. Și diavolul crede, Mat. VIII, 29. Acea este credința cea adevărată, unde faptele nu sunt contrare mărturisirei“, Grig. cel mare.

II. Credința în legătură cu iubirea lui Dumnezeu este mântuitoare. „Și de așa avea prorocie... iară dragoste nu am, nimica nu sunt. Și de așa împărți toată avuția mea... iară dragoste nu am, nici un folos nu-mi este“ Cor. XIII, 23.

Inch. „Invață-mă Doamne să fac voia ta, că tu ești Dzeul meu. Că la tine este isvorul vieții, intru lumina ta vom vedea lumină“.

C) SS. App. Petru și Pavel.

„Și eu zic ție, că tu ești Petru, și pe aceasta piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea“, Mat. XVI, 18.

Intrad. Acești doi sunt între Apostoli mai întâiu pe scaune șezători, cei mai mari. Sf. Petru a întemeiat Biserica, Sf. Paul a lăpătat-o în toată lumea.

Trat. I. Să ascultăm de sf. Biserică. Hristos a dat putere Bisericii să fie mărturie de credință. Sf. Augustin zice că numai pentru acea crede Evangheliiei pentru că Biserica o recunoaște de adevărată Cine mi spune că traducerea ce o am în mână e una cu cea originală? Biserica. Cine nu explică părțile ei mai grele? Biserica. De nu așa crede în activitatea Bisericii, în câte traduceri ar trebui să cred!

II. Să ne iubim Biserica. Asămănare între moralitatea păgânilor și a creștinilor. Biserica a dat cultură lumii. Biserica ne îndeamnă mereu la bine. Ne trezește din somnul păcatului, ne arată calea spre bine și fericire, veghiază lângă noi dela leagăn până la mormânt.

Inch. Să ne rugăm lui Dzeu, să dea putere Bisericii să-și umilească toți vrășmașii, și să conducă la fericire pe cei credincioși.

— Ami —